

ЗВІТНО-ВИБОРНІ ПАРТІЙНІ ЗБОРИ

В деяких партійних організаціях нашого університету вже пройшли звітно-виборні збори. Найближчим часом вони відбудуться і в інших партійних організаціях факультетів.

Нині звіти і вибори — перші після XXIII з'їзду КПРС. В цьому їх особливість і значення. На звітно-виборних зборах, що відбулися, комуністи говорили, що зробила і зробить їх партійна організація для успішного виконання рішень з'їзду.

І на зборах, що мають відбутися, потрібно саме під таким кутом зору розглядати роботу парторганізацій, узагальнювати набутий досвід, викривати хиби і промахи, визначати подальший шлях своєї діяльності.

Партійна робота — складна і багатогранна. На зборах йде мова про найрізноманітніші її сторони.

Але в центрі уваги комуністів факультетів завжди повинні бути головні завдання, які виходять з того, що необхідно поліпшити справу підготовки висококваліфікованих спеціалістів. До цього нас зобов'язує і недавно опублікована постанова ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР «Про заходи по поліпшенню підготовки спеціалістів та удосконаленню керівництва вищою і середньою спеціальною освітою в країні».

А втім, наприклад, на звітно-виборних зборах юридичного факультету, які загалом пройшли добре, активно, і доповідач, і виступаючі не зосередили уваги на цій важливій стороні діяльності парторганізації. Про успішність студентів, про хиби і промахи в учбовій роботі тут говорилось побіжно, глибоко не аналізувався стан справ.

Цього потрібно уникнути на тих звітно-виборних зборах, які мають відбутися на факультетах. В той же час увагу комуністів необхідно зосередити на питаннях ідеологічної роботи. Стан і завдання політичної агітації і пропаганди, виховання студентів в дусі високої ідейності, радянського патріотизму, дружби народів СРСР і пролетарського інтернаціоналізму — про все це повинна йти мова на звітно-виборних зборах.

На них також треба розглянути роботу з молодими комуністами. В парторганізації фізичного факультету, наприклад, та й на інших є ще кандидати в члени КПРС з простроченим стажем, що свідчить про недостатню роботу з ними. Особливу увагу слід приділити і аналізу партійного керівництва комсомолом, з тим, щоб посилити це керівництво, допомогти комсомольським організаціям факультетів стати бойовішими та ініціативнішими.

Не секрет, що авторитет партійної організації, її вплив визначається роботою і поведінкою кожного комуніста, тим, як він виконує вимоги Статуту КПРС, наскільки активно бере участь в громадському житті. XXIII з'їзд партії підкреслив, що необхідно постійно піклуватися про те, щоб кожний комуніст з гідністю носив і виправдовував високе звання члена Ленінської партії. Тому необхідно, щоб звітно-виборні збори проходили під знаком критики і самокритики, щоб кожний комуніст був вимогливим до себе, своїх товаришів по організації, особливо при виборах бюро.

Потрібно, щоб до складу бюро ввійшли ідейно загартовані, принципові, авторитетні товариші. І на зборах треба забезпечити таку обстановку, при якій можна було б всебічно обговорити кожну кандидатуру, обрати до бюро справді гідних членів партії.

Звіти і вибори активізують наші партійні організації, зростає їх авторитет, їх вплив на всі аспекти життя колективу університету. І це, без сумніву, благотворно відіб'ється на його діяльності. 50-річчя Великого Жовтня колектив нашого орденоносного університету зустрине новими успіхами в учбово-виховній та науковій роботі.

ПІД ЗНАКОМ АКТИВНОСТІ

НА ФАКУЛЬТЕТІ іноземних мов активно, по-діловому пройшли звітно-виборні партійні збори. Секретар партійного бюро тов. Гребенна Г. П. проаналізувала роботу бюро за звітний період. В доповіді було вказано на ряд суттєвих недоліків в учбовій та науковій роботі факультету і діяльності НСТ. Доповідач відзначила активність агітколективу факультету.

В своїх виступах комуністи доповнили доповідь секретаря, під-

дали критиці стан учбової та політмасової роботи на факультеті, відмітили ряд інших недоліків.

В дебатах виступали комуністи М. Мудесіті, В. Соломонов, Я. Нейдорф, А. Гриценко, М. Проскуров та інші.

Збори прийняли рішення щодо подальшої роботи партійного бюро в 1966/67 навчальному році.

На першому засіданні нового складу бюро секретарем обрано тов. В. Кудринського.

Б. НИЖЕГОРОДОВ.

За наукові КАДРИ

Орган парткому, ректорату, комітету ЛКСМУ та профкому
Одеського ордену Трудового Червоного Прапора
державного університету ім. І. І. Мечникова

№ 25 (870).

19 жовтня 1966 р.

Ціна 2 коп.

ФОРУМ ІСТОРИКІВ

В НАШОМУ Одеському ордену Трудового Червоного Прапора державному університету імені І. І. Мечникова завершила свою роботу республіканська наукова конференція. Вона була присвячена питанням Великої Жовтневої соціалістичної революції у вітчизняній та зарубіжній історіографії.

В роботі конференції брали участь заступник міністра вищої та середньої освіти УРСР І. С. Дзюбо, провідні історики Москви, Ленінграда, Києва, Уфи, Львова, Дніпропетровська, Ужгорода, Одеси, наукова делегація братньої Молдавії. А поряд з визначними авторитетами в актовому залі були і студенти історичного факультету.

Конференцію відкрив проректор університету Г. А. Вязовський.

З словом до присутніх звернувся перший секретар обкому КП України М. С. Синиця. Він тепло привітав учасників конфе-

ренції і побажав їм успіхів у роботі.

Висвітлення в історичній літературі дружби російського і українського народів в дні Великого Жовтня — цій темі була присвячена перша доповідь на пленарному засіданні, яку виголосив доктор історичних наук професор Ф. П. Шевченко (Київ). Доктор історичних наук професор Є. Н. Городецький (Москва) зупинився у своїй доповіді на деяких основних питаннях історіографії Жовтневої революції. Доповідь доктора історичних наук професора Є. Н. Городецького була вислухана з великою увагою і тепло зустрінуто всіма присутніми на конференції.

На конференції працювали дві секції: «Підготовка та проведення Великої Жовтневої соціалістичної революції» і «Вплив Великої Жовтневої соціалістичної революції на розвиток револю-

ційного руху за рубежом». На них було заслухано і обговорено близько 40 доповідей.

В роботі конференції активну участь брали і вчені нашого університету. На республіканському форумі істориків з доповідями і повідомленнями виступили: З. В. Першина, К. Д. Петряев, П. А. Некрасов, С. М. Ковбасюк, М. Ю. Раковський, П. Г. Чухрій, А. З. Яровий, П. І. Воробей, М. Ю. Беркович, Н. І. Владимірова та інші.

Наукова конференція тривала три дні.

На знімку: пленарне засідання конференції.

В УНІВЕРСИТЕТІ нещодавно проходив VI Всесоюзний симпозіум з логіки і методології науки, організований інститутом філософії АН УРСР та кафедрою філософії нашого вузу.

В роботі симпозіуму взяло участь понад 200 філософів, логіків, фізиків і математиків з Москви, Ленінграда, Києва, Одеси, Томська, Новосибірська, Тарту, Єревана, Тбілісі, Горького та інших міст нашої країни.

Великий інтерес до логіки науки, що побудова-

В ЧОТИРЬОХ СЕКЦІЯХ

на на принципах марксистсько-ленінської філософії, пояснюється тим, що в наші дні неможливо вести крупні наукові дослідження (особливо в галузі фізики і математики), не проводячи логічного аналізу мови, якою користується дослідник, і тих засобів, які він застосовує для досягнення мети.

Робота симпозіуму проходила в чотирьох секціях — мови науки, систем, евристики і педагогічних застосувань логіки.

Матеріали симпозіуму були опубліковані заздалегідь, і на засіданнях секцій йшло в основному їх обговорення.

На заключному пленарному засіданні було прийнято ряд важливих рішень, спрямованих на подальший розвиток логіки наукового дослідження в нашій країні.

В. КОСТЮК.

ЗАВЖДИ З ЗНАННЯМИ ДРУЖИТЬ!

ПЕРШОКУРСНИКИ. • ПЕРШІ ЗАНЯТТЯ. • ПЕРШІ ВРАЖЕННЯ.

ТРЕБА все життя вчитися, вчитися, і вчитися у житті, у науки думати, аналізувати. Не зупиняйтеся на досягнутому, йдіть сміливіше вперед. Пам'ятайте, що життя й наука весь час йдуть вперед і відставати не можна...

Треба організувати свою працю, створити систему в роботі. Продуктивність праці кожної людини підвищується, якщо вона продумала зарані все, що їй потрібно зробити і не розкидається, не кидаться від одного до іншого...

Але молодий спеціаліст не може бути однобічним у своєму розвитку і не бачити нічого, крім своєї спеціальності. Це глибока помилка. Радянський молодий спеціаліст повинен бути культурною і різнобічно освіченою людиною, знаючою і люблячою свою справу, науку, мистецтво, музику, театр, спорт.

Мені хочеться побажати молоді, щоб вона була добре підготовленою до роботи і не лише в науковому, але й у фізичному відношенні...

Наша молодь завжди повинна пам'ятати, що вона служить народу, Батьківщині, прогресу, справі миру. На неї дивляться сотні мільйонів молодих очей всього світу. І тому вона повинна високо тримати знамено Комуністичної Спілки Молоді, яка носить ім'я великого засновника Радянської держави Володимира Ілліча Леніна.

Академік В. А. ОБРУЧЕВ.

ТРЕБА БАГАТО ВЧИТИ

ПОКИ що про студентське життя знаю дуже мало. Перший місяць ми провели в колгоспі. Я думаю, що цей час не пропав даремно: Ми дізнались більше про одного. Ми — це молодь першої групи першого курсу механіко-математичного факультету.

Тепер, коли приходиш на лекції, навколо тебе всі знайомі.

Мені здається, що найважливіший предмет у нас — математичний аналіз. Це, очевидно, і найважчий предмет. У всякому разі, я на лекції не все зразу схоплюю.

Для того, щоб добре розібратися в матеріалі, доводиться вдома багато вчити.

Найпростіша, чи, правильніше, зрозуміліша дисципліна — аналітична геометрія. А найцікавіша для мене поки — математична логіка. Я пишу «поки» тому, що на заняттях з математичної логіки ми працювали з машинами-автоматами, а це для мене — здійснення моєї мрії. Я дуже хочу працювати на лінійній машині.

Як не прикро, але доводиться визнати, що я зовсім не знаю німецької мови. Тому доведеться їй приділяти багато уваги. Я хотіла б навчитися перекладати з німецької на російську мову швидко, про себе. І до цього буду прагнути.
Є. СЕРДЦОВА.

ТІСНІШІ ЗВ'ЯЗКИ

ВЧИТИСЯ нелегко. Адже лекційний метод викладання сильно відрізняється від шкільного. Але він все-таки здається кращим тому, що за дві академічні години можна багато про що дізнатися. Погано тільки, що іноді не залишається часу на обдумування почутого і доводиться залишати це на майбутнє.

Хотілось би, щоб між студентами і викладачами встановились тісніші зв'язки. Нас потрібно навчити самостійно працювати над матеріалом.

С. ФЕДОРОВСЬКИЙ.

ОСНОВНЕ — ЦЕ ЧАС

З ПЕРШИХ же днів занять в університеті я зустрівся з труднощами. Основна проблема, яку мені важко вирішити, це — час. Часу чомусь дуже мало, а роботи багато.

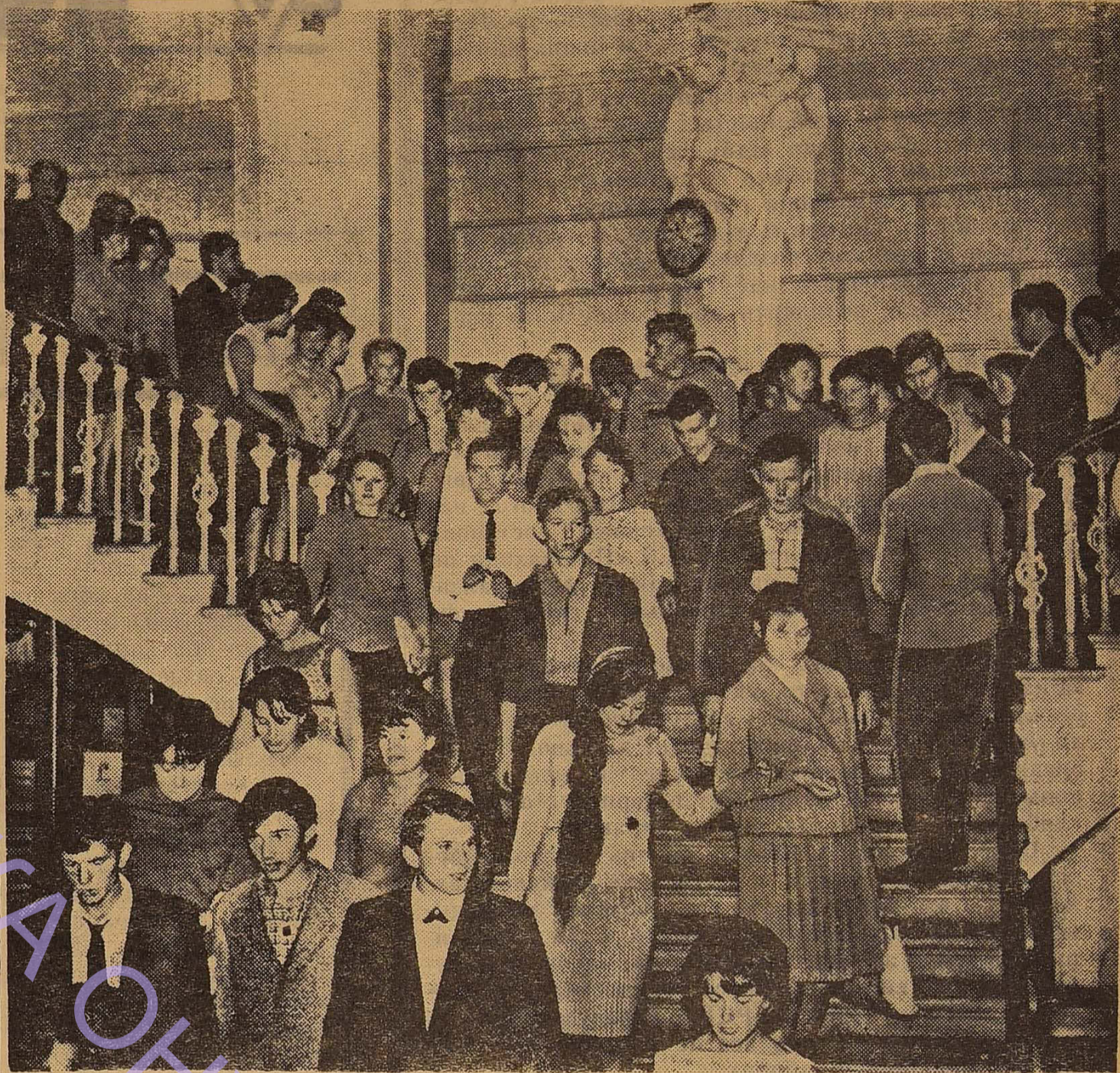
Вчитися у вузі важче, ніж я передбачав. Деякі лекції не встигаю занотовувати. Взагалі потрібно дуже багато вчити і вчити, не відкладаючи діло на наступний день, як це я інколи робив у школі.

А. БОГОМОЛОВ.

Студенти першого курсу історичного факультету О. Шевельова та О. Добролюбський готуються до занять.

НА КОНКУРС: „МОЯ РЕВОЛЮЦІЯ“

ПЕРШОКУРСНИКИ.

Фотоєтюд П. ДУТКО.

РЯДКИ З ЛИСТІВ

ПІСЛЯ лекцій вчу вдома. Кожного вечора. Стараюсь, щоб не нагромаджувалося багато невідкладних справ.

Ю. РУСІН.

ПЕРШІ лекції здаються незвичайними. Не у всьому зразу розбираєшся, щось залишається незрозумілим. Навіть страшнувати — чи розберешся? Але коли вдома прочитаєш те, що записав на лекції, все по троху стає на свої місця.

Т. ГНІЗДИЛОВА.

З усіх предметів потрібні книжки. Без них не можна підготуватися до занять. Книжки є в бібліотеці, але не треба ловити гав, тому що для всіх підручників не вистачить.

О. КУРАБКО.

ВЧИТИСЯ нелегко. Потрібен час. А його, як кажуть, в обріз. Багато часу забирає їдальня. Тут великі черги... Але, думаю, пристосуюсь. Головне — вчитись і вчитись.

В. ЧЕРНЯК.

ПІСЛЯ перших занять я зрозумів, що вчитися в університеті важко. Деякі лекції читаються дуже швидко і я не встигаю вести конспект. Книжки, які нам рекомендують, не завжди можна взяти в бібліотеці. Це ускладнює справу.

Г. ДОВГОШЕЯ.

ЯК ГОТУВАТИСЯ ДО ЛЕКЦІЇ

ПОРАДИ ПЕРШОКУРСНИКАМ

ВСТУПИВШИ до вузу, першокурсник зустрічається з новими формами учбової роботи, зокрема, з лекцією.

Лекція не лише найцінніший спосіб передачі знань, вона є і найважливішим засобом, що скеровує учбову роботу студента по найбільш правильному шляху до оволодіння навчальною дисципліною, що організує його пізнавальну діяльність, наукові інтереси.

Багато першокурсників скаржаться на те, що їм важко слухати лекції, що лекції читаються швидко і лекційний матеріал погано вкладається в голову і т. д. Щоб подолати такі труднощі, потрібна старанна самостійна робота.

В чому ж повинна полягати підготовка студента до лекції? Учбова практика і психологічна наука впевнюють нас в тому, що лекційний матеріал краще сприймається, глибше засвоюється і міцніше запам'ятовується, якщо студент приходить на лекцію з деякою підготовкою, з деякими уявленнями про її предмет, з питаннями, на які вона повинна йому відповісти, з якимись чеканнями, вимогами до неї.

Щоб виникли ці умови, необхідно, прослухавши і записавши лекцію, в той же день уважно прочитати свій запис, поповнивши його (по свіжій пам'яті) тим, чого не встиг записати, що важливо для розуміння матеріалу, виправити помилки, підправити нерозбірливо написане, найважливіші думки під-

креслити кольоровими олівцями, — словом, зробити свій запис цілком зрозумілим і легким для читання.

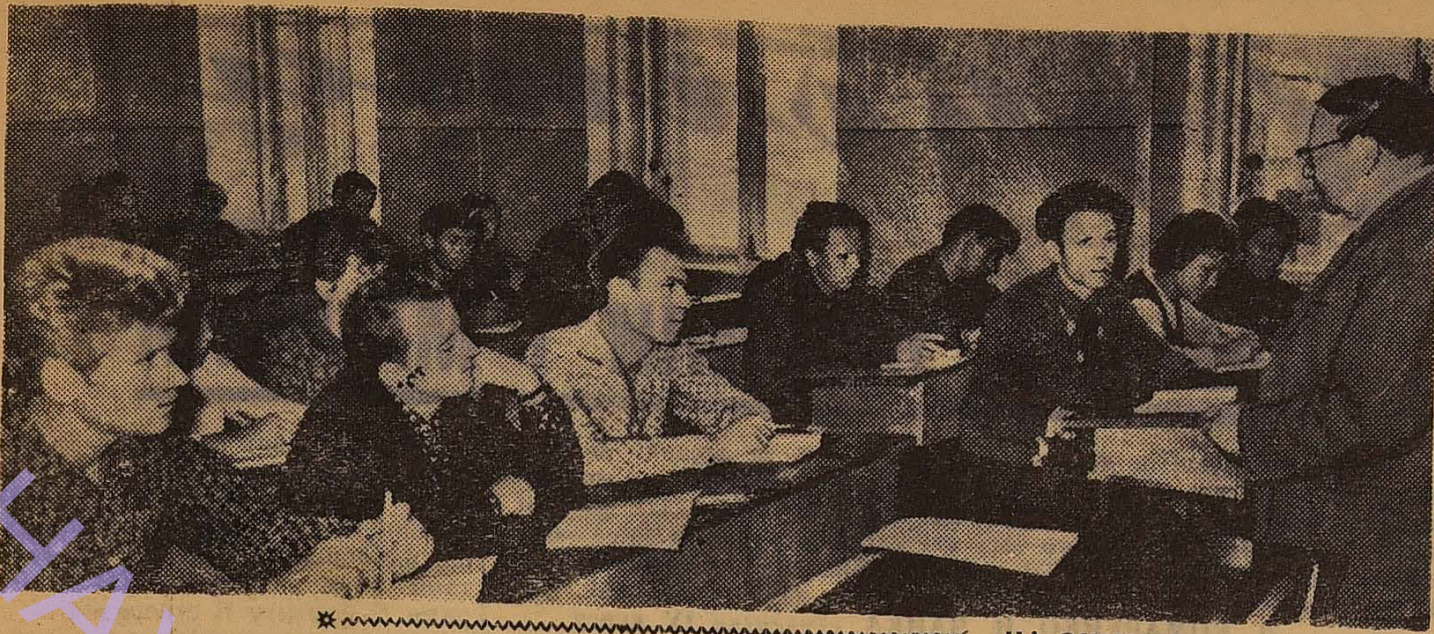
Краще таке прочитування запису лекції робити з товаришами, вдвох-втрійох, допомагаючи один одному уточнювати, виправляти, доповнювати і глибше зрозуміти і засвоїти лекційний матеріал. Добре тут же прочитати рекомендовану викладачем додаткову літературу і коротко її занотувати.

Напередодні наступної лекції з цього предмету треба ще раз переглянути запис, відтворити в пам'яті зміст минулої лекції. В цьому випадку нове буде зв'язуватися з пройденим, виробиться система в оволодінні даною наукою.

Готуючись до чергової лекції перегляньте за програмою наступну тему, питання курсу. Перегляньте зміст теми майбутньої лекції по підручнику. Подумайте, що тут ясно, що неясно, сумнівно, важко, на що треба буде звернути особливу увагу, слухаючи лекцію.

Поговоріть по темі наступної лекції з товаришами, посперечайтесь. Не біда, якщо ви не вирішите спірних питань. Цінним результатом цих бесід і суперечок буде підвищення інтересу до майбутньої лекції, бо ви будете чекати вирішення спірних питань викладачем. А при підвищенні інтересу до лекції її легше слухати, розуміти і засвоювати.

Ось що означає підготовка студента до наступної лекції.

НА ЗНІМКУ: студенти першого курсу юридичного факультету на заняттях з політичної економії. Везде заняття доцент І. Штерн.

НА ПОЧАТКУ

ВІН — першокурсник! І став він ним ще в жаркому серпні, коли перший (і останній) екзамен з історії СРСР склав на «відмінно».

Він — Валерій Цапок, студент юридичного факультету. Один з рідкості, що зараховані на денне навчання.

Про Валерія можна розповісти чимало.

Ще в школі він зарекомендував себе здібним організатором. Два роки був секретарем комсомольської організації. Клас, в якому Валерій вчився, майже завжди був кращим по школі. І в цьому немала його заслуга.

Однак внутрішкільною діяльністю Валерій не обмежувався. Не раз молодь села нарікала на те, що нема стадіону. І Валерій проявив ініціативу. Разом з вчителем фізкультури він закликав молодь побудувати свій стадіон. Вже в перший день роботи було розбито майданчик, посаджено дерева... А коли стадіон було відкрито, на цьому одночасно мали змогу розпочати тренування футболісти, волейболісти, гандболісти, баскетболісти.

Після того, як були складені екзамени за середню школу, Валерій одержав атестат зрілості, в якому було написано, що його власник нагороджений срібною медаллю.

Ось цей атестат разом з іншими документами і подав він на юридичний факультет нашого університету...

Мабуть, не потрібно зайвий раз переспівувати ті хвилювання, які пережив Валерій, готуючись до вступних екзаменів. Він не знав, що складатиме тільки один. Хто з медалістів не мріяв скласти профілюючий на «відмінно»? Валерію для того, щоб стати студентом, потрібно було скласти так історію СРСР. Він це зробив. За нього всі раділи. І він з усіма.

...Я зустрів Валерія тоді, коли він повертався з свого першого семінару.

— Ну як?
— Трохи відхилився од теми, але підготувався добре.

— А навчання взаталі?
— Важкувато. Зовсім нові науки. Однак я все це передбачав. Буду старатися. Для цього я, власне, й вступив до університету...

І хочеться вірити, що Валерій зуміє гідно працювати і вчитись. Хочеться вірити і побажати йому цього, адже навчання тільки почалось.

С. МЕФODOVСЬКИЙ,
студент другого курсу філологічного факультету.

На знімку: студентка І курсу Г. Гребенькова виконує учбове завдання в кабінеті креслення.

ПАМ'ЯТІ ШОТА РУСТАВЕЛІ

НЕЩОДАВНО в Центральному лекторії відбувся вечір, присвячений 800-річчю від дня народження великого грузинського поета і мислителя Шота Руставелі.

На вечорі з цікавою і змістовною доповіддю виступив доцент нашого університету К. Ю. Данилко.

Потім заслужений артист Латвійської РСР Олександр Безсонов прочитав уривки з поеми «Витязь у тигровій шкурі», а поети Володимир Гетьман і Олександр Уваров прочитали свої вірші, присвячені Шоту Руставелі.

ВЕЛИКІ ДРАМАТУРГИ

КНИЖКИ, які видаються у серії «ЖЗЛ», вже давно користуються великою популярністю серед численних читачів. Художньо, захоплююче розповісти про життя видатних людей: письменників чи акторів, композиторів чи художників, вчених чи легендарних героїв — нелегке, але почесне завдання авторів цієї серії. Тільки в останні 2—3 роки вийшло з друку чимало дуже вдалих книжок; про дві з них, які тільки-но вийшли, я й хочу коротенько розповісти. Це художні біографії двох найвидатніших драматургів ХХ сторіччя.

ПЕРША з них розповідає про життя Бертольта Брехта — видатного драматурга-новатора, режисера, театрика театру. Її автор — Лев Копелев, відомий дослідник та перекладач Брехта.

Життя німецького драматурга і поета подається в книзі на широкому соціальному фоні: адже Брехт був сучасником багатьох історичних подій. Переконливо і яскраво розповідається про страшен-

ну трагедію німецького народу, що почалася з приходом до влади нацистів; рельєфно вимальовується радянським біографом позиція Брехта у ці роки: це позиція справжнього антифашиста-борця.

ПРОЧИТАЙТЕ ЦІ КНИГИ

Прослідковуючи хронологічну низку подій, Л. Копелев показує, як революційний світогляд Брехта привів його до пошуків нових форм у драматургії і театральному мистецтві. Багато п'єс драматурга детально аналізується, і тут Копелев-біограф вдало співіснує з Копелевим-літературознавцем. Багато уваги приділяється і поезії видатного німецького митця, і його діяльності як керівника театру «Берлінер ансамбль».

Основною заслугою автора книжки є те, що він ніколи не нама-

гається спрощувати Брехта, ігнорувати складні й інколи суперечні моменти в його поглядах та творчих принципах. Демонструючи всю складність Брехта-художника і мислителя, Л. Копелев завжди відрізняє головне від другорядного, підкреслюючи провідні, прогресивні тенденції у творчості Б. Брехта.

ДРУГА книжка належить перу члена англійського парламенту, відомого політичного діяча Емріса Хьюза, який написав художню біографію Бернарда Шоу. Хоча це переклад з англійської, читач не знайде цієї книжки англійською мовою: Хьюз написав її спеціально для радянського читача на замовлення видавництва «Молодая гвардія».

Як відомо, Б. Шоу прожив 94 роки — «мафусаїлів вік», як любили жартувати його сучасники, і розповісти про це величезне життя — завдання важкувате. Але навіть без скидки на цей фактор,

В ПАРТКОМІ ОДУ

НА ЧЕРГОВОМУ засіданні партійного комітету університету були підведені підсумки сільськогосподарських робіт на полях Комінтернівського, Білгород-Дністровського та Ізмаїльського районів Одещини.

Колектив університету з честю справився з поставленим перед ним завданням, надав допомогу трудівникам соціалістичних полів в збиранні урожаю. Студенти зібрали понад 12 800 тонн винограду та 2000 тонн помідорів, перебрали 8000 тонн кукурудзи, успішно виконали й інші роботи.

Виїзд студентів на сільгоспроботи зіграв важливу роль у трудовому вихованні молоді, сприяв зміцненню колективів груп та курсів.

Партком запропонував деканам та партійним організаціям факультетів обговорити підсумки сільгоспробіт, визначити кращих керівників груп, разом з комсомольськими організаціями вжити заходів до тих студентів, які порушували трудову дисципліну під час сільськогосподарських робіт.

На цьому ж засіданні парткому інтересно і плодотворно пройшло обговорення питання про стан вечірнього навчання на хімічному факультеті і на факультеті іноземних мов. Партійний комітет відзначив, що деканатами, кафедрами, партійними бюро факультетів проведено ряд заходів, спрямованих на поліпшення учбової і виховної роботи на вечірніх відділеннях.

Учбовий процес проводиться згідно розкладу і графіку, складених на основі учбових планів факультетів. До читання лекцій та проведення семінарських і практичних занять залучені кваліфіковані кадри викладачів. Питання покращання роботи вечірніх відділень обговорюються на кафедрах, радах, партбюро та партійних зборах студентів-вечірників. Здійснюється періодичний зв'язок з підприємствами, де вони працюють.

Поряд з цим партійний комітет відзначив наявність у постановці вечірнього навчання окремих недоліків, що негативно впливають на якість підготовки молодих спеціалістів.

Так, послаблено керівництво вечірнім навчанням з боку деканатів, особливо на факультеті іноземних мов. На цьому факультеті мають місце зриви занять. 7 жовтня не відбулася лекція з філософії через неявку викладача. В той же день була відмінена лекція з зарубіжної літератури через відсутність 75 процентів студентів.

На хімічному факультеті учбові журнали протягом тижня залишалися на руках у старост. Деякі викладачі не розписуються в журналах.

На факультеті іноземних мов багато студентів протягом вересня пропустили чимало занять. 6 жовтня на лекції з загального мовознавства на п'ятому курсі було присутньо менше половини студентів, низьке відвідування в деяких групах четвертого і п'ятого курсів хімічного факультету.

Студенти-вечірники мають велику академзаборгованість за минулу сесію. На хімічному факультеті не ліквідували заборгованість 50 процентів студентів п'ятих і шостих курсів і понад 30 процентів студентів четвертого курсу.

На факультеті іноземних мов заборгованість мають близько 20 процентів студентів. Окремі з них (Манякін, Парадний, Чорний та ін.) не склали по 4—7 іспитів і по 2—6 заліків.

Впливає на вивчення студентами-вечірниками суспільних наук часта заміна одних викладачів іншими.

Є недоліки і в матеріально-технічному забезпеченні вечірнього навчання.

Партійний комітет накреслив ряд заходів, щоб усунути недоліки, що мають місце в учбовому процесі студентів-вечірників на хімічному факультеті та факультеті іноземних мов.

В зв'язку з тим, що в постановці вечірнього навчання з інших спеціальностей теж є недоліки на зразок вказаних, партком рекомендує партбюро та деканатам всіх факультетів обговорити це питання і вжити заходів до покращання роботи на вечірніх відділеннях.

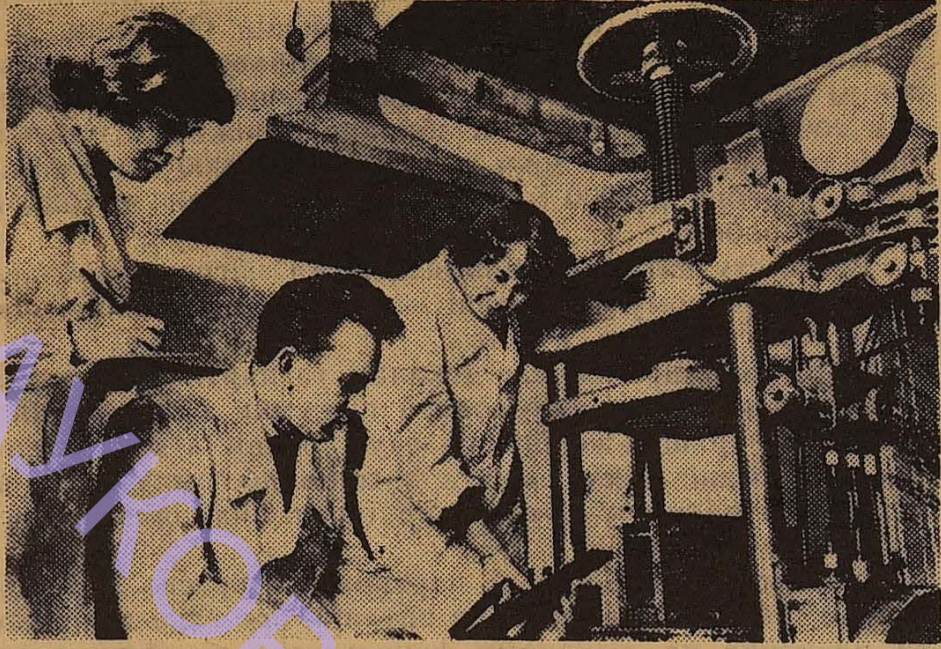
можна вважати біографію, що її написано Хьюзом, вдалою.

Автор дуже часто надає слово саме великому драматургові, цитуючи Шоу на кожній сторінці. І дивна річ: від цього «цитатництва» книжка тільки вирає — вирає, тому що біограф уникає хрестоматійних цитат, бажає виявити багатогранність свого героя — філософа і політичного діяча, критика живопису та музики, театрального критика та памфлетиста і напередусе — драматурга. Хьюз не ставить перед собою завдання дати аналіз усіх п'єс Шоу (а їх по-

над п'ятдесят), але про історію створення їх, про сценічне втілення він розповідає цікаво.

І ще одна досить важлива «деталь». Книжка про Шоу написана дотепною людиною, і тому не виникає дисонансу між висловлюваннями драматурга і коментарями його біографа, який, до того ж, і особисто знав великого ірландця.

М. СОКОЛЯНСЬКИЙ,
кандидат філологічних наук.

НА СТОЛІ розкладено різні деталі — підшипники, втулки, вкладиші. Виготовлені вони з пластифікованої деревини в лабораторії інституту хімії деревини Академії наук Латвійської РСР. Новий матеріал з успіхом може замінити цінні породи деревини, а іноді навіть чорні і кольорові метали.

НА ЗНІМКУ: співробітники лабораторії випробовують зразки деревини на стиснення.

Фото Ю. ПОЙША і Є. ФАДЄЄВА. Фотохроніка ТАРС.

ПРО АЕРОЗОЛІ

В НАШІЙ газеті я прочитав повідомлення про шосту міжвузівську конференцію з питань випаровування, горіння і газової динаміки дисперсних систем. Чи не можете ви хоча б коротко розповісти, що таке дисперсні системи?

Студент першого курсу Ю. ПЕТРОВ.

ПОВІТРЯ, що оточує нас, містить дуже багато дрібних часточок, що утримуються в ньому. Системи з цих часточок вчені називають аеродисперсними чи аерозолями. Аерозолі — це дим з заводської труби, димова завіса, хмари, тумани.

Над морями з краплин бризок, що випаровуються, постійно утворюються аерозолі, які містять часточки морської солі. Коли ці часточки течією повітря піднімаються високо над землею, на них конденсується водяна пара і таким чином утворюються краплини води, які і складають хмари. Коли ці краплини води виростають настільки, що під дією своєї ваги падають на землю, то з хмар іде дощ. Доростають маленькі краплинки до потрібних розмірів не тільки за рахунок конденсації, але, головним чином, в результаті їх злиття.

Якщо вивчити умови, які сприяють злиттю краплин, їх росту, вяснити з допомогою чого можна прискорити чи уповільнити цей процес, то, штучно створивши такі умови, можна примусити хмару випасти у вигляді дощу чи розсіяти туман.

Відомо, яке велике зло являють собою промислові аерозолі. Труби теплових електростанцій викидають у повітря десятки тисяч тонн вугільного пилу, сажі; цементні заводи завжди оточені сірим в'їдливим пилом. Все це шкідливо впливає на здоров'я людини, яка вдихає такі аерозолі.

Наука про аеродисперсні системи розробляє способи ловіння цих часточок. На ряді металургійних і хімічних заводів фільтри не тільки очищають повітря, але й ловлять цінний пил. Установка хороших фільтрів інколи буває рівнозначною побудуванню нових рудників.

Цікава ще одна галузь застосування аеродисперсних систем. Відомо, що в дуже роздрібленому стані такі речовини як алюміній та інші, що не горять в звичайному стані, можна використати як паливо. Ці особливості аеродисперсних систем призвели до техніки згорання речовин в роздрібленому вигляді. Без цього палива не можна уявити собі сучасну техніку.

Доцент Д. ПОЛІЩУК.

ПАМ'ЯТЬ ЛЮДИНИ І МАШИНИ

Величезних успіхів досягнуто кібернетикою за останнє десятиріччя. В пресі все частіше з'являються повідомлення про можливість створення технічних установ, які зможуть виконувати функції такої складності, яка до цього часу вважалась доступною лише людському мозку. Які можливості кібернетичних машин майбутнього? Чи можливо технічними засобами моделювати пам'ять людини?

Л. КОМАРЕНКО, Н. ЧАЙКА, студентки IV курсу факультету іноземних мов.

Як для людини, так і для електронної машини справедливе визначення пам'яті як здатність сприймати, фіксувати, зберігати і відтворювати інформацію.

Головна відмінність пам'яті людини від електронного самоzapам'ятовуючого пристрою та, що пам'ять людини організована за асоціативною ознакою. Це значить, що час звернення до запам'ятовуваної інформації у людини залежить від змісту інформації, частоти її використання, емоціонального стану організму і т. ін. А в електронній машині цей час залежить лише від місця запам'ятовуваного елемента (лампа, напівпровідниковий чи магнітний пристрій) в загальній логічній схемі машини.

Багаторазове відтворення інформації, що зберігається в електронній обчислювальній машині, призводить до поступового стирання інформації, в той час як повторне відтворення матеріалу, який запам'ятала людина, приводить до закріплення матеріалу в пам'яті.

Машина видає будь-які зафіксовані раніше відомості в її запам'ятовуючому пристрої, лише при зовнішньому запиті оператора. В пам'яті ж людини можуть безперестанку виникати спогади про пережите. Вони ініціюються в людському мозку без прямої асоціації

з тією інформацією, яка поступає в даний момент від органів чуття. Обчислювальна машина може відтворювати інформацію про об'єкти, які вона запам'ятала, в будь-якій послідовності, незалежно від її надходження в «електронний мозок», а людина, звичайно, відтворює інформацію, яку запам'ятала, в часовій послідовності, що близька тій, в якій вона сприймала її.

Дивною особливістю пам'яті людини є здатність до забування відомостей. У людини кількість інформації, яку вона відтворює, завжди менша тієї кількості, що сприймалася при запам'ятовуванні. А електронна машина, що перебуває в робочому стані, зберігає записану в її пам'яті інформацію аж до моменту відтворення її повністю.

Незважаючи на те, що основний елемент машинної пам'яті являє собою мініатюрний пристрій, який надійно працює, а основним елементом мозку є нейрон—нервова клітина, яка має набагато меншу надійність, загалом мозок виявляється набагато гнучкішим і надійнішим пристроєм, ніж машина. Дані нейрохірургії говорять про те, що при видаленні навіть значних ділянок мозку пам'ять зберігається і продовжує функціонувати.

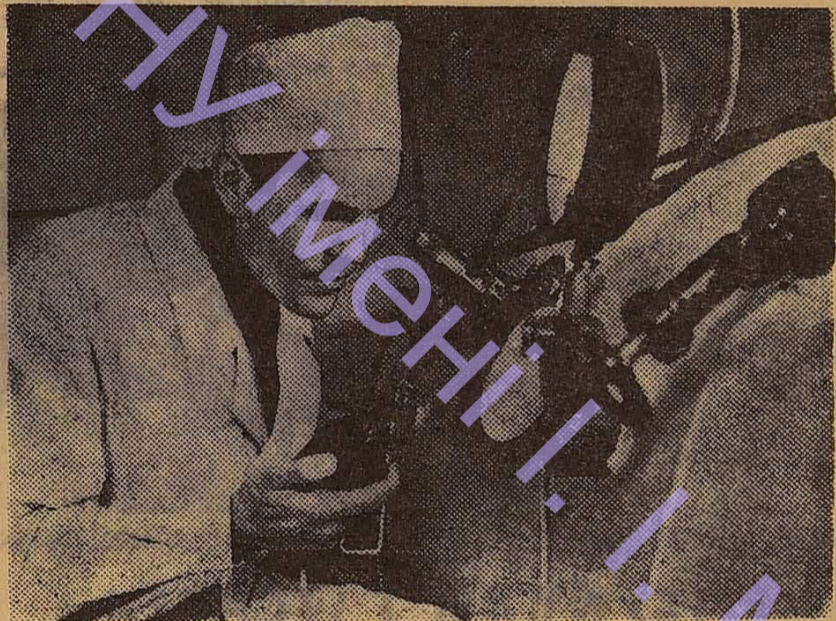
ти без особливих порушень. Жодний існуючий електронний пристрій такої властивості не має. Висока надійність мозку пояснюється тим, що в машині зв'язки між елементами чітко визначені конструкторами з моменту її створення, а в людському мозку зв'язки між нейронами носять статистичний, тимчасовий характер. Коротше кажучи, ці зв'язки встановлюються і руйнуються в процесі розумової діяльності людини без зміни просторового положення нейронів.

Величезна місткість пам'яті людини є однією з найбільш важливих її переваг. Мозок людини складається приблизно з десяти мільярдів нейронів, що переважає кількість осередків в сучасних електронних машинах приблизно в сто тисяч разів.

Переваги біологічної пам'яті порівнянні з технічними запам'ятовувачими пристроями пояснюють все зростаючу увагу вчених та інженерів, які працюють в галузі кібернетики, до вяснення і описання механізмів і процесів пам'яті людини і вищих тварин. В міру поглиблення наших знань про функціонування нейронів і нервових сітей в процесі сприйняття, переробки та відтворення інформації з'являтимуться нові можливості в моделюванні цих процесів.

Технічні запам'ятовувачі пристрої майбутнього зможуть бути використані для електронного протезування та виправлення дефектів пам'яті людини.

В. СЕРДЮК,
кандидат фізико-математичних наук.

НА кафедрі факультетської хірургії Куйбишевського медичного інституту змонтована і використовується для лікування газової гангрені, інфаркта міокарда та інших захворювань, зв'язаних з порушенням кровопостачання в людському організмі, спеціальна барокамера.

НА ЗНІМКУ: аспірант кафедри О. Храмов слідкує за станом хворого через ілюмінатор і перемовляється з ним по телефону.

Фото А. БРЯНОВА.

Фотохроніка ТАРС.

Нерідко в повсякденному житті ми стикаємось зі словами «халтура», «халтурник». Звідки і як утворились такі слова?

Студент С. МЕФОДОВСЬКИЙ.

В ПОВСЯКДЕННІЙ усній мові, на сторінках преси ще досить часто зустрічається слово «халтура». Вживається воно переважно в таких значеннях: 1) побічний легкий, але вигідний заробіток; 2) недоброякісно виконана робота; 3) погано зроблені речі, предмети тощо. Від основи слова «халтура» з таким же негативним значенням утворились слова «халтурник», «халтурниця», «халтурний», «халтурити» тощо.

А коли і звідки в слов'янських мовах з'явилося слово «халтура»? Слово «халтура», на думку одних учених, зайшло в слов'янські мови з латинської, а на думку ін-

ІСТОРІЯ І ДОЛЯ СЛОВА „ХАЛТУРА“

ших, — з грецької мови. У давньоруську мову слово «халтура», безумовно, зайшло з грецької мови десь у X—XII століттях. Історія цього слова така. У грецькій мові було слово «хартія», яке вживалось у таких значеннях: 1) матеріал (папірус чи пергамент, пізніше папір), на якому можна було писати; 2) грамота, документ, який підтверджував чиїсь права на щось. У цих значеннях слово «хартія» було вже відоме східним слов'янам у X—XII ст.

У сучасній мові слово «хартія»

уживається ще й тепер як назва документу, декларації громадсько-політичного значення.

Від основи слова «хартія» в грецькій мові утворилось слово «хартуларіон» зі значенням «список померлих, який зачитував піп у церкві, на поминках на прохання родичів». Родичі, звичайно, за це попові платили грішми чи натурою. Ця платня також стала називатися «хартуларіон».

На східнослов'янському ґрунті грецьке слово «хартуларіон» прийняло форму жіночого роду, дещо

змінюючи свою звукову оболонку й стало звучати як «халтура».

В російській і українській мовах успадковане з давньоруської мови слово «халтура», аж до революції вживалось переважно в мові духівництва у значенні: 1) «платня грішми чи натурою за поминки померлих», 2) «безкоштовна їжа родичів і сторонніх людей після поховання померлого», 3) «легкий, вигідний заробіток церковного хору». Згодом з мови церковників слово «халтура» поступово стало заходити в мову жебраків та злодіїв. Жебраки називали «халтурою» все те, що вони випросили у людей, особливо під час похоронів померлих, а злодії — все те, що вони змогли незаконно добути, вхопити під час похоронів. У зв'язку з цим відбулась деетимологізація слова «халтура»: у жебраків воно стало вимовлятися як «ховтура» (від слова «ховати»), а в злодіїв — «хаптура» (від слова «хапати»).

Така дореволюційна історія слова «халтура».

Здавалось би, що після революції слово «халтура» мало вийти з ужитку. Однак цього, на жаль, не сталося. В тяжкі роки громадянської війни, коли дуже важко було з продуктами харчування, слово «халтура» поширилося у професійній мові артистів, переважно співаків, які за свої виступи в різних організаціях одержували платню натурою, продуктами. Осць цю платню натурою вони й стали називати «халтурою».

Згодом з професійної мови артистів слово «халтура» зайшло і в мову робітників деяких спеціальностей, набувши значення «легкий, вигідний заробіток», «платня за роботу, яка іноді виконується з матеріалу державної організації й під час роботи в цій організації», «платня за недоброякісно виконану роботу» тощо.

Ми живемо в епоху побудови комуністичного суспільства, члени якого не можуть несумлінно ставитись до своєї праці та її результатів. Боротьба за виховання людини комуністичного суспільства, боротьба за сумлінне ставлення до праці є водночас і боротьбою з словами «халтура», «халтурник», «халтурити».

Доцент А. МОСКАЛЕНКО.

